

Az új kihívások oktatására is felkészültek

A MAGYAR AGRÁR ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM VADGAZDÁLKODÁSI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI INTÉZETE (MATE-VTI) AZ ORSZÁG LEGNAGYOBB VADGAZDÁLKODÁSI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI FELSŐFOKÚ KÉPZÉSÉT VÉGZŐ OKTATÓ, KUTATÓ HELYE. A 42 FŐS KOLLEKTÍVÁT **PROF. DR. HELTAI MIKLÓS** VEZETI, AKIVEL AZ INTÉZET TEVÉKENYSÉGÉRŐL BESZÉLGETTÜNK.

Professzor úr, úgy tudom, hogy három évtizede kötődik az egyetemhez, ahol végig járva a ranglétrát jutott el 2019-ben az akkori Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar vezetési posztjára, majd a MATE megalakulásával, 2021 február elseje óta az intézetigazgatói megbízatáshoz.

Valójában 1987-től kötődöm az egyetemhez, mivel akkor kezdtem meg a tanulmányaimat a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen, és szereztem meg az agrármérnöki diplomámat.

Miért éppen a vad, vadgazdálkodás, természetvédelem?

Már tíz éves koromban elhatároztam az olvasmányaim alapján (Fekete István, Kittenberger Kálmán, Széchenyi Zsigmond, Gerard Durrell könyveinek ösztönzésére), hogy vadonélő állatokkal fogok foglalkozni. S ha valamit elhatároztam, annak megvalósításához ragaszkodtam is, ezért választottam az egyetemet is, mert itt vadról vadgazdálkodásról tanulhattam. A gödöllői egyetemen ekkor már létezett a vadbiológiai központja, így a vadbiológiát, vadgazdálkodást felső fokon tanították. Somogyvári Vilmosnál, Csányi Sándornál, Sinkovitsné Hubik Ilonánál, Ákoshegyi Imrénél, Ernhaft Józsefnél, Mártraai Gábornénél és Nagy Emil tanár uraknál és hölgyeknél tanultam a szakmát.

Miben különbözik a vadászat és a vadgazdálkodás?

Abban, hogy a vadgazdálkodás tudományos, ökológiai alapokon nyugvó, megújuló természeti erőforrásokkal való gazdálkodás. A vadászat viszont a sikeres vadgazdálkodás fogyasztói hasznosítású módja. Ahogy a növénytermesztés sem csak az aratásból, vagy erdőgazdálkodás sem csak a véghasználatból áll.

Milyen egységekből áll az intézet?

A szervezeti egységeink három helyszínen működnek. A Szent István Campuson alakult meg az Intézeti központ a titkársággal, és itt vannak az Állattani és Ökológiai, a Természetvédelmi és Tájgazdálkodási, és a Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszékek, továbbá az Országos

PROF. DR. HELTAI MIKLÓS
igazgató

Vadgazdálkodási Adattár. Kaposvári Campuson a Természetmegőrzési Tanszék, míg a keszthelyi Georgikon Campuson a Természetvédelmi Biológia Tanszék tartozik hozzánk. Az öt tanszéken 42-en dolgoznak, akik közül 32-en oktató-kutató munkát, a többiek a központban, vagy a tanszékeken adminisztratív és laboratóriumi munkákat végeznek. A támogató kollégákra nagyon nagy szükségünk van, mert igen nagy a bürokrácia, amitől mentesítik az oktató-kutató kollégákat, így ők csak a munkájukra koncentrálhatnak. A 32 kollégának elsődleges feladata az oktatás, és csak két kollégánk van tisztán kutatói státuszban. Az Intézet feladata a MATE vadgazdálkodási és természetvédelmi célú oktatási és kutatási tevékenységének, amelyhez kapcsolódik a zoológiai és ökológiai oktatás és kutatás összehangolása és szolgáltatása. Az Intézet a vadgazdálkodás, a természetvédelem, a zoológia, az ökológia, vadbiológia, etológia és viselkedésökológia területén, a képzési programokban rögzített szakmailag összetartozó képzési, oktatási és tudományos kutatási feladatait ellátó szervezeti

egysége. Mi felelünk az általunk gondozott szakok szakmai törzsanyagának és differenciált szakmai ismereteinek oktatásáért, tantárgyi programjainak fejlesztéséért.

Milyen képzéseket indítottak?

Az oktatás a Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet meghatározó szakjain a vadgazda mérnök alap- és mesterszakon és a természetvédelmi mérnök alap- és mesterszakon az egyetem gödöllői, kaposvári és keszthelyi képzési helyein folynak. A vadgazdálkodási képzések csak Gödöllőn érhetőek el, míg a természetvédelmi mérnök képzések mindhárom campuson. A zoológia, valamint az alapozó jellegű vadgazdálkodási és természetvédelmi ismeretek oktatásával az intézet a MATE minden képzési helyén szolgáltató szakterületi tárgyakat. Célunk olyan szakemberek képzése, akik a természeti erőforrások védelméhez és az azokkal való gazdálkodáshoz szükséges, egységes, ökológiai szemlélettel, a természeti folyamatokat értő, természetvédelmi és vadgazdálkodási tudással lépnek ki a nagybetűs életbe. Feladatunk továbbá, hogy megismertessük a szakterületeket a többi agrár alap-, és mesterszak hallgatóival, és közeli célkitűzésünk a szakterülethez kapcsolódó interdiszciplináris alap- és alkalmazott kutatási központ létrehozása. Folyik szakképzett méhész szakirányú továbbképzés is az Intézet keretein belül, és legjobb hallgatóink a doktori képzésben folytathatják és tehetik teljessé tanulmányaikat.

Szóval teljes az oktatási palettájuk...

Igen, amit annyival egészítetek ki, hogy a vadgazdálkodási képzések angol nyelven is elérhetőek, ezért jelentős a külföldi hallgatók létszáma is. A külföldi hallgatók más földrészekről is jönnek, mert már jó hírünk van a nagyvilágban. A vadgazda mérnök mester szakot Csíkszeredán is tanítjuk. A hallgatói létszámunk a tavalyihoz képest 15 százalékkal növekedett, sikeresen zártuk a nyári felvételi időszakot. Bízunk benne, hogy ez a tendencia nem változik a jövőben sem.

Ön szerint milyen állapotban van a hazai vadállomány és a természet?

Óriási értékek vannak a kezünkben. A Pannon biográfiai régió Európa egyik legnagyobb kincse, mivel a legnagyobb biológiai változatossággal rendelkezik, ami a védett és a vadászattal használható értékekre egyaránt igaz. A vad és a természet ugyanolyan erőforrás, mint a növénytermesztőnek a föld, talaj. Hasznosítható ez az erőforrás akkor is, amikor védett fajokról van szó, ugyanis azokkal is gazdálkodunk a tudatos állománykezeléssel. Ha fajsinten közelítjük meg a kérdést, akkor azt mondhatjuk, hogy vannak olyan fajok, amelyek rendkívül jól alkalmazkodnak azokhoz az élőhelyi rendszerekhez, amiket a társadalom hoz létre (lásd mezőgazdaság, erdőgazdaság, és más, kisebb gazdálkodási formák, mint például a vizes élőhely). Vannak olyan fajok, amelyek élőhely használatukban és táplálkozásukban is ún. generalista fajok, és ezért jól alkalmazkodtak az új körülményekhez, akár tömegessé is válhattak. Lásd a nagykovács, szürkegém, nyári lúd csapatokat, amelyek jól alkalmazkodtak az élőhelyi rendszerekhez. S ugyanez igaz a vadászható fajokra is, akár a gímszarvast, a vaddisznót, az aranyasakált, az őzet vesszük alapul, mivel nagy létszámban vannak jelen az életterükbén. De akadnak olyan fajok is, amelyek ezekhez az élőhelyi rendszerekhez nem tudnak alkalmazkodni, ezért állományuk csökken (például fogoly, fűrj).

A klímaváltozással a természetvédelem is fajsúlyosabb feladattá vált. Az Európai Unió Zöld mozgalmával a gazdálkodásnak is a fenntarthatóságra, a környezetkímélésre kell törekednie. Megjelennek-e ezek az új törekvések a tananyagokban?

Többféle módon is kapcsolódunk ezekhez a témákhoz. Régen volt, hogy két évtizeddel ezelőtt az első környezetgazdálkodási programokat itt, Gödöllőn dolgozták ki Magyarországon. A modern világban a természetvédelem és a vadgazdálkodás csak úgy tud működni, ha a hasznosítási célú gazdálkodás, a természetmegőrzés, és a vadgazdálkodás céljai átfedik egymást. Mi azt tanítjuk a hallgatóinknak, hogyan lehet a természeti értékeket megőrizni abban a tájban, ahol az ember uralja a terület 90-95 százalékát. Elmondjuk, hogyan lehet megtalálni a közös érdekeket a termelés és a konzerváció, és a termelés és a vadgazdálkodási hasznosítás között. A tananyag-gal kapcsolatban hangsúlyozom, az egyetem azért egyetem, hogy mindig újat találjon, ezért nincsen állandó tartalmú tananyag még a fajleírásoknál sem. A modern biológia legfontosabb alaptétele az evolúció, ami nem áll meg, s amit el kell fogadnunk. Azaz a fajok, azok tulajdonságai, jellemzői is változnak. A változásokat pedig a tananyagokba naprakészen kell beépítenünk. Említettem a generalista fajokat, amelyek az új körülményekhez jól alkalmazkodtak. Az aranyasakálról tartottunk nemzetközi konferenciát egy hónappal ezelőtt. A konferencián a faj alap zoológiai tulajdonságaiban is mutattak be a kollégák változásokat, vagy eddig

MI FELELÜNK AZ ÁLTALUNK GONDOZOTT SZAKOK SZAKMAI TÖRZSANYA- GÁNAK ÉS DIFFEREN- CIÁLT SZAKMAI ISME- RETEINEK OKTATÁSÁ- ÉRT, TANTÁRGYI PROGRAMJAINAK FEJLESZTÉSÉÉRT.

nem ismert tényeket. A konferencia igen népes érdeklődő tábórral (20 országból 76 résztvevő), nagy sikerrel zajlott.

Azt gondolom, hogy a kutatási témákat is kínálják ezek a változások...

Jól gondolja. Az aranyasakál konferencián is az e témakörben végzett kutatások eredményeit ismertették a kollégák. A Genetika és Biotechnológia Intézet a mi segítségünket is igénybe véve közösen „rajzoljuk meg” az aranyasakál genom térképét, és ehhez hasonló együttműködésünk van a lengyel Tudományos Akadémia kutatóval is. Kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerünk van, amelynek révén akár egyes fajok kutatásaival, ökológiai rendszerek megis-

merésével is foglalkozhatunk. El kell mondanom, hogy a korábbi struktúrában is nagyon jól működtek a mai intézetben már együtt dolgozó tehetséggondozó műhelyek. Az eredmények dicséretre méltók, mert az országos Tudományos Diákköri versenyeken (kétévente rendezik) az elmúlt két évtizedben tízből kilencen gödöllői hallgató nyerte a vadgazdálkodási szekciót, s ugyanez elmondható a természetvédelmi szekció versenyeiről is. És büszkék vagyunk a jelenlegi 45 doktorandusz hallgatónkra is.

Professzor úr, végül arról kérdezem, hogy milyen jövőképet rajzolhatunk meg az Intézettel kapcsolatban?

Intézetünk jelmondata: „Együtt a természetért!” Ha ezt a jelmondatot kellő tudással, tartalommal, ismerettel tudjuk megőlni, akkor sikeres lesz a hazai természetvédelem, vadgazdálkodás, mégpedig oly módon, hogy nem korlátoz közvetlen termelő ágazatot. A végzett hallgatókra nagy szükség van a munkahelyeken. Amin szeretnénk változtatni az, hogy az alapszakon végzett hallgatók közül minél többen folytassák tanulmányaikat a mester szakon, mert nekik is szükségük van az új tudás, ismeretek megszerzésére. A tanuláshoz életre szóló programnak kell lennie. Ami az ideit, az új szerkezetben az első egész évnél mondható esztendőit illeti, sikeres évet hagyunk magunk mögött. Nem csak a hallgatói létszám nőtt, hanem mindhárom campuson megkezdődtek a nagyon régóta várt elsősorban oktatástechnikai korszerűsítési munkálatok. Ennek keretében modern oktatási eszközparkot vásároltunk, szereztünk be, így már nincs akadálya a 21. századi színvonalú oktatási tevékenység végzésének.

(hajtungy)

